

Ján Blcháč

Podpredseda Rady
Združenia
Euroregión Tatry

Mesto
Liptovský Mikuláš

Vážení členovia Združenia,

napriek neľahkej celospoločenskej situácii sa nám stále darí prinášať pre mesto i región mnoho obohacujúcich projektov. Realizujeme ich aj vďaka cezhraničnej a nadnárodnej spolupráci. Jedným z prínosov Slovensko – Poľskej cezhraničnej spolupráce v Liptovskom Mikuláši je napríklad cyklochodník, ktorý vedie po hrádzi rieky Váh. Vybudovali sme ho v rámci spoločného projektu Historicko-kultúrno-prírodná cesta okolo Tatier.

Cyklodoprava je v našom meste obľúbená a využívaná vo veľkej miere aj vďaka možnostiam, ktoré obyvateľom ponúkame. Budujeme cyklochodníky, vytyčujeme cyklotrasy, inštalujeme mobiliár a pravidelne organizujeme podujatia pre cyklistov. V rámci mikroprojektu s mestom Nowy Targ nám na cyklochodníku tento rok pribudla fontánka na pitie, stojany na bicykle aj lavičky. Sezóna pre dve kolesá sa už síce končí, nás však ešte čaká oficiálna kolaudácia ďalšej radosti pre cyklistov – koncom leta sme totiž dokončili aj prepojenie cyklochodníka do blízkej mestskej časti Liptovská Ondrašová z dotácie ministerstva dopravy a výstavby, a tak máme na území Liptovského Mikuláša súvislý úsek Cesty okolo Tatier v dĺžke takmer sedem kilometrov. Toto leto sme tiež ukončili ďalšiu etapu budovania mestskej cyklotrasy, ktorej dĺžka je takmer tri kilometre. Takýmto spôsobom podporujeme zdravý životný štýl, lákame do nášho mesta cyklistov a tiež znižujeme automobilovú dopravu v meste, pretože aj vďaka týmto možnostiam si ľudia čoraz častejšie zvykajú chodiť do zamestnania či do mesta práve na bicykli. A práve doprava bude aj jednou z tém Slovensko – poľského hospodárskeho fóra, ktoré každoročne organizuje Združenie Euroregión Tatry. Jeho 19. ročník sa uskutoční 6. októbra 2021 v Poprade. V programe sú aj páľčivé témy ako dopady pandémie na cestovný ruch pohraničia alebo modernizácia odpadového hospodárstva na území Slovenska a Poľska. Odporúčam Vám účasť na tomto podujatí, pretože diskusie a výmena skúseností s odborníkmi v daných oblastiach aj spoločenské a pracovné kontakty upevnia vzťahy a spoluprácu miest a obcí nášho Euroregiónu Tatry a prispievajú k rozvoju hospodárskych vzťahov medzi Slovenskom a Poľskom.

Príprava na XIX. Slovensko-poľské hospodárske fórum v Poprade

Lívia Kredatusová

Poverená riadením
Združenie Euroregión Tatry

Združenie Euroregión Tatry so sídlom v Kežmarku v roku 2021 organizuje už XIX. ročník Slovensko - poľského hospodárskeho fóra. Hospodárske fórum, ktoré je určené subjektom a odborníkmi pôsobiacim v rôznych oblastiach nášho života, zástupcom orgánov štátnej správy a samosprávy a odbornej verejnosti prispieva už takmer dve desaťročia k rozvoju hospodárskych vzťahov medzi Slovenskou republikou a Poľskou republikou. Každý rok je Slovensko – poľské hospodárske fórum jedným z vrcholov Slovensko – poľských hospodárskych vzťahov. XIX. Slovensko-poľské hospodárske fórum, ktoré sa bude konať dňa 06. októbra 2021 v AquaCity v Poprade, by sme chceli zamerať na oblasť dopravy, investícií, cestovného ruchu, podporu rozvojových aktivít špecifických pre náš región, upevnenie spolupráce medzi mestami a obcami v pôsobnosti Euroregiónu „Tatry“, ako aj k nadväzovaniu spoločenských a pracovných kontaktov. Novou témou, ktorou sa budeme zaoberať bude modernizácia odpadového hospodárstva na území Slovenska a Poľska a tiež aktuálna téma o dopadoch koronakrízy na ekonomiku a cestovný ruch pohraničia. Naším cieľom je prilákať čo najviac podnikateľských subjektov z oboch strán hranice. Osvedčila sa nám forma panelových diskusií, v ktorej bude

pokračovať aj XIX. ročník Slovensko – poľského hospodárskeho fóra. Aj tento rok nás poctia svojou návštevou na podujatí JE. Andrej Droba (novozvolený veľvyslanec SR v Poľsku) a JE. Krzysztof Strzalka (veľvyslanec PL na Slovensku). K reálnej šaci pre cestovný ruch regiónu pod spoločnou značkou „Karpyty“ sa v prvom paneli vyjadria predstavitelia všetkých troch pohraničných euroregiónov – Krpaty, Beskydy a Tatry. Nebude chýbať vystúpenie pani štátnej tajomníčky Kataríny Brunckovej a pána štátneho tajomníka A. Gut Mostowa. Dôležitou súčasťou podujatia je taktiež príprava nového Programu cezhraničnej spolupráce Interreg V-A Poľsko – Slovensko 2021-2027 a informácia o kľúčových oblastiach podpory s konkrétnou alokáciou finančných prostriedkov. Opakovnou a najviac diskutovanou témou je neustále zhoršujúca sa dopravná infraštruktúra na hraniciach a chýbajúce trasové spojenie miest ako Kežmarok, Nowy Targ a iné. Rok čo rok nám pribúda väčšie množstvo odpadov a samosprávy často hľadajú možnosti riešenia tejto situácie. Preto sme túto tému zaradili do programu pod vedením odborníkov z danej oblasti. Vzhľadom na pretrvávajúcu epidemickú situáciu a pokles dopytov v cestovnom ruchu budeme spoločne hľadať optimálne riešenia pre nilen pre podnikateľov ale aj záujemcov o prácu v gastrosektore a službách.

Objavovali sme krásy a pamiatky pohraničia

Lívia Kredatusová
poverená riaditeľka Združenia EUT

Zväzok Euroregión „Tatry“ so sídlom v Nowom Targu zorganizoval v rámci projektu Cezhraničné centrum vzdelávania Euroregiónu „Tatry“ v dňoch 16. - 17. septembra študijnú vizitu pre členov Euroregiónu „Tatry“. Prvou zastávkou bola obec Kacvín, položená v tichom podhorskom prírodnom prostredí v údolí Kacvínskeho potoka. Obec bola založená na starej obchodnej ceste, na zamagurských majetkoch pánov z Lomnice. Obyvateľstvo sa živilo zväčša poľnohospodárstvom, pričom dodnes sa v obci zachovali unikátne dômyselné sklady obilia, tzv. sypance. Boli postavené z dreva a zvonku zamazané hrubou vrstvou hlíny, vďaka čomu sa v nich udržiavala relatívne stála teplota. Drevené

sedlové striešky boli nasadené tak, aby ich v prípade požiaru bolo možné ľahko zhodiť a ochrániť obilie pred vzplanutím. Z hospodárskych budov sa pri jednom z vodopádov na miestnom potoku v blízkosti kostola zachovalo ešte torzo mlyna a pily z 18. storočia. Spomínaný vodopád padá z výšky približne 7 metrov, čím sa zaradzuje medzi najväčšie vodopády vo vonkajších Karpatoch. Spoločne s druhým vodopádom nachádzajúcim sa v miestnej lokalite Pod uplazom tvorí jednu z miestnych turistických atrakcií. Ďalšou zastávkou bola Niedzica, kde sme si pozreli elektrárňu a vodnú nádrž a následne nás trajekt previezol po jazere. Táto nádherná nádrž nie je vôbec dielom prírody, pretože Czorsztyńskie jazero vzniklo v dôsledku výstavby priehrady na rieke Dunajec v Niedzici. Dĺžka pobrežia jazera je 29,7 km a keď je nádrž naplnená na maximum, nájdete jej dno v hĺbke takmer 50 metrov. Dá sa bezpečne povedať, že hrad v Czorsztyne je najväčšou atrakciou mesta. Dnes je to už len zrúcanina gotického

hradu zo 14. storočia, ktorý nájdete na Góre

Zamkowa. Historici spájajú vznik hradu s činnosťou sv. Kingy, ako pani Sąddeckej. Jeho pád však začal spustošením pevnosti kozáckou armádou, počas bojov o trón medzi Saským Augustom II a Stanisławom Leszczyńskim v rokoch 1734-35. Czorsztyn má na mape Poľska perfektné miesto. Čarovné jazero Czorsztyńskie nie je len dychom, ale máte na výber aj dve neskutočne krásne pohoria - Pieniny a Gorce. Dedinou prechádza

modrá značka, ktorá vás na jednej strane po necelých 3 hodinách dovedie k nádhernému pohoriu Trzy Korony. Výlet pokračoval a my sme sa autobusom presunuli do historického mesta Starý Sacz. Hneď vedľa pláže na kúpanie, v predtým nerozvinutej oblasti obľúbených „rybníkov“, bola vytvorená cesta, ktorá umožní ľuďom pozorovať prírodu. Na „Bobrowisku“ sa môžu turisti prejsť po lesnom chodníku s výhľadom na Dunajec, drevené móla dosahujúce vyše 400 metrov a využiť aj dve skrýše. Pozorovacie ďalekohľady sú namontované na jednej z dvoch rozhľadní. Sú namontované príliš vysoko. Nízki ľudia môžu mať problémy. Cesta je vybavená tabuľami s popismi charakteristických rastlín a živočíchov danej oblasti. V úkrytoch boli nainštalované aj prvky „elektronickej zábavy“ - to je vzdelávanie hrou. V rámci tohto

zariadenia boli navrhnuté a vyrobené diorámy zobrazujúce scény súvisiace s miestom, kde sa dnes nachádza prírodná enkláva Bobrowisko a ktoré bolo pred niekoľkými desaťročiami miestom štrkoviska. Prehliadka pokračovala k lesnému molu, ktoré ešte nie je otvorené pre turistov, ale my sme mali možnosť prejsť sa po ňom a vychutnať si nielen krásny výhľad ale aj atrakcie, ktoré mólo turistom ponúka. Vedľa cesty sú aj ďalšie, ďalšie atrakcie, vrátane dvojmetrových „kvapiiek rosy“ alebo sklenených guľčiek, do ktorých sa vo vnútri zmestia štyria dospelí. Je

súčasťou náučného chodníka, kde sa môžete dozvedieť o tajomstvách života obojživelníkov. V druhý deň

sme sa vybrali do Muszyny. Mesto Muszyna sa nachádza v Malopoľsku, v údolí rieky Poprad a jej dvoch prítokoch: potoky Szczawnik a Muszynka, v nadmorskej výške asi 450 m s.l. Muszyna hraničí so Slovenskom a poľským mestom Krynica-Zdrój. Prvá zmienka o osídlení sa objavuje v listine v roku 1209. V súčasnosti má Muszyna štatút kúpeľného mesta s 4975 obyvateľmi. Hlavnou atrakciou Muszyny je hrad alebo skôr zrúcanina niekdajšieho hradu. Hrad bol postavený koncom 14. storočia na kopci zvanom Bašta a jeho úlohou bolo brániť hranice, obchodnú cestu a slúžil tiež ako colnica. Dodnes sa zachovali iba fragmenty múrov. Ešte

pred obedom sme sa vybrali do Zmyslových záhrad. Vstup do nich je zdarma. Nevieť, kto princíp týchto záhrad vymyslel, ale ja ho považujem za génia. Tieto záhrady neslúžia len na prechádzku v lone prírody, ale boli tiež stvorené pre terapeutické a vzdelávacie účely. Je to miesto prispievajúce k relaxácii. Je plné pokoja a pohody. Zmyslové záhrady Muszyna sú navrhnuté tak, aby intenzívne ovplyvňovali všetkých päť zmyslov: čuch, zrak, dotyk, sluch a chuť. Sú prispôsobené tak, aby vyhovovali aj zdravotne postihnutým, aby sa tam mohli dostať aj mamičky s kočíkmi a dokonca aj nevidiaci (správy sú aj v braillovom písme). Záhrada je rozdelená do siedmych zón: zdravotná, aromatická, zvuková, vôňa a dotyková zóna a zrková zóna a zóna Afrodity. Som rada, že som sa mohla tohto výletu zúčastniť a vidieť tak miesta, pamiatky, prírodné krásy, spoznať nových ľudí a získať kontakty pre budúcu spoluprácu.

Slávnostné otvorenie cyklochodníka v rámci III. etapy Cesty okolo Tatier

Obec Veľká Lomnica

Cyklistická Cesta okolo Tatier je poľsko-slovenský značkový turistický produkt realizovaný od roku 2014 Euroregiónom „Tatry“, Európskym zoskupením územnej spolupráce TATRY a miestnymi samosprávami na oboch stranách hranice. Trasa Cesty vedie historicko-kultúrnymi krajinami okolo Tatier: Podhalie, Spiš, Liptov a Orava. Nadväzuje na najstaršiu sídelnú sieť a dávne obchodné a dopravné cesty. Okrem oddelených cyklistických chodníkov (hlavne s asfaltovým povrchom) sa buduje aj infraštruktúra Cesty okolo Tatier: miesta oddychu a vyhlídkové body, kde sú osadené prístrešky a servisné cyklostojany, takzvané „oddychové zóny“ s rekreačným a športovým vybavením, parkoviská P+B a početné informačné tabule, ktoré približujú unikátne historické a prírodné pamiatky regiónu. Dňa 06. septembra sa v obci Veľká Lomnica

uskutočnilo slávnostné otvorenie cyklochodníka za účasti všetkých partnerov projektu, predsedu Prešovského samosprávneho kraja Milana Majerského, predsedu EZUS Tatry Štefana Bieláka, riaditeľky EZUS Tatry Agnieszky Pyzowskej, zástupcu Euroregiónu Tatry Jána Volného, starostov a predstaviteľov samospráv, dodávateľa, stavebného dozoru, poslancov VUC a poslancov obecného zastupiteľstva. Dĺžka úseku

predstavovala 1,2 kilometra z Veľkej Lomnice neďaleko lokality Kaštieľ smerom do huncovského chotára, kde trasa ďalej pokračuje do Kežmarku.

Niektorí povia, je to len 1,2 kilometra, ale tento úsek je veľmi technicky náročný. Obsahuje dva premostenia cez rieku Poprad, jeden podjazd pod hlavnou cestou. Ide tak o technicky náročnejšie dielo, ako napríklad šesť kilometrov na rovnej ceste bez prekážok. Na otvorení bol prítomný aj

viceprimátor mesta Poprad Ondrej Kavka. Ten potvrdil, že ich mesto tiež pracuje na cyklotrasách a spojenie Popradu s Veľkou Lomnicou je znova o čosi bližšie. Čestné prestrihnutie pásky vykonal niekdajší úspešný cyklista a reprezentant ČSSR, rodák z obce, pán Ján Wenczel. Slávnostné otvorenie bolo spojené s vernisážou fotografií, ktoré dokumentovali priebeh výstavby. Zároveň boli odprezentované zámery budovania cyklotrás so zástupcami mesta Poprad, Vysoké Tatry a predstaviteľmi VÚC.

Podujatie sprevádzala výstava fotografií zachytávajúca priebeh realizácie projektu od jeho začiatku až po ukončenie prác. Na záver bol predstavený cykloobraz Veľkej Lomnice, a každý účastník podujatia

dostal tento dres ako reklamný predmet.

Cykloturistika v meste

Mesto Liptovský Mikuláš

Priamo v meste Liptovský Mikuláš sa môžete vybrať tromi cyklotrasami. Každá má svoje čaro a ponúka iné zážitky. Mestská cyklotrasa vás bezpečne dovedie k najväčším turistickým atrakciám, skvelým reštauráciám a kaviarňam historického centra. Ďalšia cyklotrasa smeruje na vrchol Lesoparku Háj-Nicovô, odkiaľ sa vám roztvorí neopakovateľný kruhový výhľad na okolité pohoria, mesto aj vodnú nádrž Liptovská Mara. Cyklochodník vedúci po brehu rieky Váh vám poskytne nerušené chvíle jazdy na bicykli, kolobežke či in-line korčuliach. Je ideálny aj pre rodiny s deťmi, ktoré po trase čakajú detské ihriská, cyklo prístrešky či lavičky. Hoci je

historické centrum Liptovského Mikuláša pešou zónou, je doň povolený vjazd cyklistom. Tí sa môžu bezpečne pohybovať po vyznačenom cyklochodníku, asfaltovom páse, ktorý vedie celým historickým centrom, a tak pohodlne spoznávať jeho najväčšie atraktivity, občerstviť sa na letných terasách či v kaviarňach a oddýchnuť si na lavičkách. V pešej zóne môžu využiť viacero stojanov na bicykle napr. pri Fontáne Metamorfózy, Kostole sv. Mikuláša, oproti Liptovskému múzeu v NKP Čierny Orol. Cyklochodník vedie od železničnej stanice, kde je umiestnený nový bike and ride systém (cyklostojany, cykloboxy, servisný modul, oddychová zóna) a pokračuje Štefánikovou,

Kukučínovou a Bernolákovou ulicou do Rohonciho záhrady s cyklomobiliárom a relaxačnou zónou. Ďalej plynulo prechádza cez historické centrum, kde je možnosť využitia nabíjacích miest pre elektrobicykle a končí na Rachmaninovom námestí.

„Partnerstvo pre politiku súdržnosti 2020+“

Workshop: OP Slovensko 2021 – 2027 – Fond na spravodlivú transformáciu

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR

Dňa 27. septembra sa uskutočnilo on-line zasadnutie pracovnej skupiny, ktoré otvoril p. Ladislav Oravec, zástupca Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, ktorý privítal zúčastnených hostí a predstavil program zasadnutia. Generálny riaditeľ sekcie Operačný program Slovensko (MIRRI SR), Ján Ridzoň, otvoril stretnutie krátkou informáciou o špecifickom ciele Operačného programu Slovensko (ďalej len „OP SK“), ktorým je Fond na spravodlivú transformáciu (ďalej len „FST“). Predstavenie špecifického cieľa FST bude prebiehať prostredníctvom troch samostatných workshopov, pričom aktuálny workshop ciele na predstavenie FST a návrh podporovaných aktivít v rámci OP SK, v druhom kole bude diskutované rozdelenie alokácií a navrhované indikátory a v treťom kole budú diskutované pripomienky EK k špecifickému cieľu. Prezentácia špecifického cieľa FST Generálny riaditeľ Sekcie inovácií strategických investícií a analýz (SISIA) MIRRI SR, Peter Balík, odprezentoval hlavné ciele podpory z FST, ktorá bude adresovaná do regiónov, ktoré sú najviac zasiahnuté transformáciou vzhľadom na ich závislosť od fosílnych palív vrátane uhlia, alebo priemyselných procesov náročných na produkciu skleníkových plynov. Zdôraznil, že podpora z FST

Fotografia z archívu zo zasadnutia z roku 2019

nie je prioritne určená na energetickú transformáciu smerom k uhlíkovej neutralite, ale na riešenie sociálno-ekonomických a environmentálnych dôsledkov transformácie. Alokácia FST pre SR z fondov EÚ je vo výške 459 mil. EUR. Prevažná časť zdrojov (60 %) musí byť zazmluvnená do roku 2023 a zimplementovaná do roku 2026. Oprávnené regióny pre čerpanie z FST sú región hornej Nitry (HN), Košický

Košický samosprávny kraj (KSK) a potenciálne aj Banskobystrický samosprávny kraj (BBSK), ku ktorého

oprávnenosti prebiehajú diskusie s Európskou komisiou (EK). MIRRI SR v spolupráci s externým konzultantom Price water house Coopers (PwC) zazmluvneným zo zdrojov EK (DG REFORM), pripravuje stratégiu – tzv. Plán spravodlivej transformácie (PST), ktorého schválenie zo strany EK je podmienkou pre čerpanie zdrojov z FST. V súvislosti s postupným ukončovaním ťažby uhlia bola vládou SR v roku 2019 schválená transformačná stratégia pre územie hornej Nitry tzv. Akčný plán transformácie uhoľného regiónu horná Nitry (AP HN). Nakoľko k AP HN neboli naviazané špecifické finančné zdroje, prevažná časť aktivít z APHN bola prenesená do PST, ktorý má alokované zdroje pre financovanie týchto aktivít z FST. V následnej časti prezentácie k návrhu špecifického cieľa boli bližšie predstavené piliere a priority špecifického cieľa s krátkym vysvetlením ich prepojenia na riešenie transformačných dôsledkov. V krátkosti bola odprezentovaná aj paralelná príprava implementácie FST, ktorá bola zahájená v marci 2021, vyhlásením nezáväznej on-line výzvy. Cieľom je identifikovať

flagshipové zámery a postupne zvyšovať ich pripravenosť za účelom ich zazmluvnenia bezodkladne po schválení OP SK.

Organizácie pôsobiace v oblasti cestovného ruchuLívia Kredatusová
Poverená riadením Združenia EUT

Mesto Trstená zorganizovalo 20. septembra v rámci prebiehajúceho projektu pod názvom „Vzájomnou spolupracou k zefektívneniu využitia pohraničného potenciálu“ prezentáciu organizácii pôsobiacich v oblasti cestovného ruchu. Predstavili sa dve organizácie Združenie Euroregion Tatry a Klaster Orava. Poverená

riaditeľka prezentovala činnosť a aktivity združenia a tiež úspešné zrealizované, prebiehajúce a plánované cezhraničné projekty. Uviedla, že s mestom Trstená združenie aktívne

spolupracuje. Touto cestou chceme poďakovať organizátorom za pozvanie a možnosť ako spropagovať a dať do povedomia naše združenie nielen medzi samosprávami ale aj podobnými organizáciami, ktoré sú zamerané na oblasť cestovného ruchu pohraničia.

NOVINY EUROREGIÓŇ TATRY

Vydáva Združenie Euroregión Tatry
Hradné námestie 30, 060 01 Kežmarok
Tel., fax: 00421 / 52 / 4523913
E-mail: info@euroregion-tatry.sk
www.euroregion-tatry.sk

Redakčná rada:

Lívia Kredatusová - predseda

Ročník: I

Číslo: 9

Periodicita: občasník

Bezplatne určený pre členov Združenia EUT